

Asyler, barnehjem,
barnevernsinstitusjoner,
fødehjem og specialsikoler
i
Aust-Agder

1900 – 2007

AUST-AGDER KULTURHISTORISKE SENTER

Innhold

FORORD	3
ASYLER	4
ARENDALE BØRNEASYL	4
DR. MØLLERS ASYL	4
DYBVAAG BØRNEASYL	5
BARNEHJEM	6
ARENDALE GUTTEHJEM/NYLI GÅRD (ENDRET NAVN I 1951)/NYLI BARNEVERNSENTER/NYLI GÅRD BARNE- OG FAMILIESENTER.....	6
BARBU BARNEHJEM (OGSÅ KALT: TROMØ SOGNS BØRNEHJEM).....	6
BARNEHJEMMET CARL AUGUST SMITHS MINDE/BARNEHJEMMET BRAHDES LEGAT	7
BELLEVUE BARNEHJEM	7
FJÆRE BARNEHJEM/SOLTUN BARNEHJEM	8
FREDHAUG GUTTEPENSONAT/CHRISTIAN OLSENS LEGATS GUTTEPENSONAT	9
GRIMSTAD BARNEHJEM	9
HISØY BARNEHJEM.....	10
LILLESAND SANITETSFØRENINGENS HJEM FOR TUBERKULOSETRUETE BARN	10
MINDALEN BARNEHJEM.....	10
RISØR BARNEHJEM.....	11
TORBJØRNSBU GÅRD.....	11
ÅMLI BARNEHEIM	12
BARNEVERN SINSTITUSJONER	13
ALERIS UNGPLAN REGION SØR	13
AUST-AGDER UNGDOMSSENTER (TIDL. KLOPPENE UNGDOMSINSTITUSJON)	13
BVI AKTIV KROKEN.....	14
EIKHAUGEN.....	14
ELINIAKOLLEKTIVET	15
INTERAKTIVT BARNEVERN	15
LILLESANDPROSJEKTET	16
M/S TORUNGEN	16
NES UNGDOMSHJEM	17
STIFTELSEN NORDSTRAND	17
SUNDET	18
TEAM ÅMLI.....	18
TILTAKSGRUPPEN.....	19
TUA (TILTAK FOR UNGDOM, AGDER).....	19
FØDEHJEM	20
ARENDALE FØDEHJEM	20
EYDEHAVN FØDEHJEM.....	20
TVEDESTRAND FØDEHJEM	21
SPESIALSKOLER	22
LANDVIK SPESIALSKOLE.....	22
LUNDE SKOLE (LUNDE OFFENTLIGE SKOLE FOR EVNEVEIKE)	22
KILDER	24
<i>Bøker/artikler</i>	24
<i>Arkiver</i>	24
<i>Andre</i>	24

Forord

Arbeidet med å utarbeide denne oversikten over barnehjem i Aust-Agder 1900-2007 ble satt i gang ved Aust-Agder kulturhistoriske senter (AAks) etter en henvendelse fra Hans Ganes, rådgiver ved Fylkesmannen i Aust-Agder. Oversikten er utarbeidet etter søk i både kommunale og private arkiver ved AAks, Fylkesmannens arkiv på Statsarkivet i Kristiansand (SAK), ulike bøker, årbøker, annet skriftlig materiale og personers lokalkunnskap. Mye er usikkert, mye arkivmateriale mangler, og det kan ikke garanteres at alle opplysningene er helt presise.

For alle institusjonene kan det finnes arkivmateriale i de kommunale arkivene fra vergeråd, forsorgsvesen, barnevern, bidragsfogden, sosialvesen e.l. om barnas opphold på barnehjemmene. Det er ofte i disse kommunale arkivene man finner dokumentasjon i saker om billighetserstatning fra statskassen. Det kan også finnes materiale om de enkelte barn og behandling av barnene i arkivet etter Fylkesmannen i Aust-Agder som oppbevares ved SAK. Dette kan blant annet gjelde barn mellom 14 og 18 år som har begått straffbare handlinger, disse sakene kunne behandles av barnevernsnemnda og skulle så bringes inn for fylkesmannen før de gikk til departementet. Fylkesmannen ble også pålagt tilsynet med barnevernsvirksomheten ved barnevernsloven av 1953. I departementsarkivene vil man finne barnevernssaker som er innanket for departementet (Kirke- og undervisningsdepartementet/Sosialdepartementet). Det har også blitt sendt årlige oppgaver over vergeråds-/barnevernssaker til Statistisk Sentralbyrå. I arkivet etter folkeregisteret ved SAK kan det også finnes lister over barn som har bodd på barnehjemmene.

Også mange av institusjonene kan man finne dokumentasjon om i statlige arkiver etter Fylkesmannen og departementer. Disse finnes enten i SAK eller i Riksarkivet (RA). På noen institusjoner i oversikten er slikt arkivmateriale spesifisert da vi ikke kjenner til annet arkivmateriale, men også de øvrige institusjonene kan det finnes dokumentasjon om i disse arkivene i SAK eller RA.

Barn kan også ha blitt plassert i andre institusjoner enn på barnehjem, for eksempel på gamlehjem, sykehjem og lignende, enten midlertidig eller på mer permanent basis. Dette er det vanskeligere å få oversikt over.

I oversikten er det tatt med noen institusjoner som ikke er rene barnehjem (i hovedsak barneasyl, fødehjem og spesialskoler). Disse er tatt med fordi de har hatt en lignende funksjon og kan ha betydning for søknader om billighetserstatning fra statskassen. Plassering i fosterhjem er ikke tatt med i oversikten, og heller ikke rene tuberkulosehjem som var åpne for alle aldre. Heller ikke skoler eller PP-tjenesten er med i denne oversikten selv om søknader om billighetserstatning av statskassen også ofte gjelder disse.

Innsamlingen av opplysningene er gjort etter beste evne ut fra det vi har hatt kapasitet og mulighet til å undersøke. AAks tar ingen ansvar for mulige feil eller mangler.

For en oppdatert oversikt over dagens barnevernsinstitusjoner kan man gå inn på websidene til Fylkesmannen i Aust-Agder: www.fylkesmannen.no/aa, på "Sosial- og familiesaker", og "Barnevern".

Arendal, 01.03.2007
Inge Manfred Bjørlin
arkivar/rådgiver, AAks

Asyler

Arendal børneasyll

Type institusjon: Barneasyll/barnehage

Drift i perioden: 1850-1917 (1982)

Eier/driver: Privat

Sted/kommune: Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Forhandlingsprotokoller

Mengde arkiv (hm): 0,2

Plassering av arkiv: AAks, PA-1759, A28/82, Arendals børneasyll, 1853-1982

Kommentar/historikk: Tilsynet med stiftelsen ble i begynnelsen tillagt Dameforeningen. Driften ble finansiert av Arendal kommune, Arendal Sparebank, fem legater og private gaver. Virksomheten ble lagt ned i 1917, men driften fortsatte med at man delte ut årlige bidrag til beste for barn. Denne driften fortsatte frem til nedleggelsen i 1982.

Dr. Møllers asyl

Type institusjon: Barneasyll/barnehage

Drift i perioden: 1856 -

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Protokoller/dagbøker, regnskap, pakkesaker

Mengde arkiv (hm): 2,5

Plassering av arkiv: AAks, DA-1078, D7/94 Møllers asyl, 1856-1969, Ak2006-165
Depositum Legatstyret for Alexander Møllers barneasyll

Kommentar/historikk: Hos AAks finnes et arkiv etter Møllers asyl for perioden 1856-1969, i tillegg er det registrert en aksesjon for et depositum fra legatstyret for Møllers barneasyll. Aksesjonen fra legatstyret er uordnet. Antall barn i nov. 1922: 20. Styret i 1922 bestod av tre medlemmer oppnevnt av Agder stiftsdireksjon.

Dybvaag børneasyl

Type institusjon: Barneasyl

Drift i perioden: 1876 - ?

Eier/driver: Privat fond

Sted/ kommune: Dypvåg, Tvedestrand kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Antall barn i nov. 1922: 7 piker. Barna var vanligvis på barneasylet til et halvt år etter konfirmasjonsalder. Det finnes noen få bevarte dokumenter for perioden 1911-1947 i Dypvåg prestearkiv, nr. IV.4.1 på Statsarkivet i Kristiansand.

Barnehjem

Arendal guttehem/Nyli gård (endret navn i 1951)/Nyli barnevernsenter/Nyli gård barne- og familiesenter

Type institusjon: Guttehem/barnehjem/familiesenter

Drift i perioden: 1928 – i drift i dag

Eier/driver: Arendals Indremisjon. Senere Aust-Agder fylkeskommune (fra 1987), overdratt til Staten f.o.m. 1. januar 2004

Sted/ kommune: Nyli gård, Nygårdsveien 49, 4844 Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Styreprotokoller, forhandlingsprotokoller, årsberetninger, rapporter

Mengde arkiv (hm): 0,6

Plassering av arkiv: AAks, DA-1084, D9/93, Nyli gård barnehjem, 1927-1987; og AAks, KA0906-IV, Arendal kommune, boks 414.

Kommentar/historikk: Arendal Guttehem/Nyli Gård (endret navn 1951). Opprettet i 1928. Startet og drevet av Arendals Indremisjon. Ble fylkeskommunalt i 1987. Arkivet som er levert til AAks: I hovedsak styreprotokoller og forhandlingsprotokoller som ikke inneholder informasjon om barna, men bl.a. årsberetninger i protokollene inneholder noe informasjon om enkelte barn. Rapportene som ligger i Arendal kommunes arkiv inneholder navn på enkelte barn og noe andre opplysninger om driften. Tilsynsansvar for Fylkesmannen opphørte høsten 2004, etter avklaringsbrev fra BFD og BUF-etat.

Barbu barnehjem (også kalt: Tromø sogns Børnehjem)

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1875 - ? (Står som nedlagt i 1965)

Eier/driver: Indremisjonen (Tromø Sogns Indremissionsforening, senere Barbu Indremisjon, så: Arendals Indremisjon)

Sted/ kommune: Barbu, Arendal kommune

Finnes arkiv? Vet ikke. AAks har ett foto

Type arkiv: Foto

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv: AAks, bilder, teder, Arendal, Barbu krets mnr. 205 (Barbu barnehjem, "Myra"), Arendalsbilde nr 907. Foto: Per Sjeggestad, 1963.

Kommentar/historikk: De første 50 år ble 260 barn forpleiet på barnehjemmet. Antall barn i 1921: 18 piker.

Barnehjemmet Carl August Smiths Minde/Barnehjemmet Brahdes legat

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1891 - 1937 (1955)

Eier/driver: Tvedestrand kommune

Sted/ kommune: Tvedestrand, Tvedestrand kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Møtebøker, journaler, kopibøker, regnskap, husholdningsbøker, korrespondanse. Foto.

Mengde arkiv (hm): 2

Plassering av arkiv: AAks, Tvedestrand kommunearkiv, 11. Carl August Smiths Minde legat og barnehjemmet Brahdes legat. AAks foto, neg. nr. 17515, pos. 5061, Prospektkort med tittel "Barnehjemme. Tvedestrand. Liten hvitmalt sveitservilla i skogkledd åsside".

Kommentar/historikk: Barnehjemmet Carl August Smiths Minde og Barnehjemmet Brahde antas å være det samme. Evt. at navnene har etterfulgt hverandre. Arkivmaterialet omhandler begge sammen. Historikk om Carl A. Smiths Minde: Opprettet ved testamentarisk gave. Pr. 1924 styrt av sognepresten, magistraten og ordføreren. Fra 1911 også stått under stiftsdireksjonens og Kirkedepartementets overtilsyn og hatt en rådgivende tilsynskomite på tre medlemmer valgt av Tvedestrand bystyre. Antall barn årlig frem til 1922: ca. 10. Barnehjemmet Chr. Augusts Minde ble nedlagt i 1937 dels fordi barnetallet gikk ned og dels fordi midlene ikke var tilstrekkelige til det opprinnelige formål; å drive barnehjem for Tvedestrand. Det var ønskelig at legatet skulle brukes til å pleie andre barn med å få forpleining på barnehjem.

Bellevue barnehjem

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1922 - 1951

Eier/driver: Arendal Sanitetsforening

Sted/ kommune: Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja, et fotoalbum datert 1928

Type arkiv: Fotoalbum

Mengde arkiv (hm): 0.02

Plassering av arkiv: AAks, Stedsbilder, Arendal, Havstad, Bellevue, Arendalsbillede nr. 1129. Tekst på arkivmappe: "1928, oktober 7. Album med bilder fra Bellevue Barnehjem. Gave fra Bellevue til Fru Erikka Ødegård, født Lunøe". Nederst på mappen: "Fra fru Tulla Hammer, f. Lunøe, Arendal 27. juli 1964. AAA jnr. 529/1964".

Kommentar/historikk: Den norske Nationalforening mot tuberkulosen fikk penger fra de norske livsforsikringsselskaper for å opprette et hjem for tuberkulosetruede barn. Pengene ble overlatt Arendal Sanitetsforening som kjøpte, startet opp og drev Bellevue. Etter telefonsamtale med Arendal Sanitetsforening, 02.06.2006, kom det frem at sanitetsforeningen ikke har arkiver etter Bellevue hos seg. Arkivene må antas å være tapt. I 1942 hadde tyske myndigheter inspeksjon ved hjemmet, og fant det i så dårlig forfarning, og dårlig vedrørende stell, at de ikke anbefalte dette til sine "lebensborn". I Riksarkivets arkiv, "boks merket nr. 97, legg VI", og i "boks 255 fra tiden 1946 til 1948". Arkivet etter Norsk misjon blant hjemløse har betegnelsen privatarkiv nr. 793 i Riksarkivet i Oslo. I arkivet til Arendal folkeregister er under serier *Fc – Bellevue barnehjem* listeført barnehjemsbarn for perioden 1926-1951. Dette arkivet befinner seg ved Statsarkivet i Kristiansand.

Fjære barnehjem/Soltun barnehjem

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: ? - 1966

Eier/driver: Kirken, Fjære menighet

Sted/ kommune: Fjære, Grimstad kommune

Finnes arkiv? Vet ikke. I brev fra barneverntjenesten i Grimstad kommune 22. des. 2006 i forbindelse med en forespørsel om innsyn står det i siste avsnitt: "Vi er kjent med at deler av arkivmaterialet fra Soltun ble ødelagt i en brann for noen år siden." (Jnr. 1051/06)

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Søkte om statstilskudd i 1957. Hadde gnr. 5 bnr. 72 i 1960. Det kan være mulig å finne oversikt over beboere i folketellingen i 1960. Ulike kilder viser at dette barnehjemmet var basert på et belegg på 20 barn. Ved slutten av 1949 var det 16 barn der. Da Mindalen barnehjem ble lagt ned på begynnelsen av 1950-tallet ble noen barn derfra overført til Fjære barnehjem.

Fredhaug Guttepensjonat/Christian Olsens legats guttepensjonat

Type institusjon: Guttepensjonat

Drift i perioden: 1950-tallet - ?

Eier/driver:

Sted/ kommune: Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: saksarkiv, rapporter

Mengde arkiv (hm): ukjent

Plassering av arkiv: AAKs, KA0906-IV, Arendal kommune, boks 418; og Riksarkivet, L0308 / U.L. 29207-29245, Da Sakarkiv (Arkivmateriale i Riksarkivet dekker perioden 1955-1977)

Kommentar/historikk: Beregnet på gutter og ungdom i alderen 14 år og oppover. Fredhaug guttepensjonat står oppført med at det ble godkjent i 1961. Kan ha vært drift før godkjennelsen. Søknad om godkjennelse av styrer i 1959. Fikk statstilskudd i 1958.

Grimstad barnehjem

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1870 - 1909(?)

Eier/driver: Jørgen Bang, skipsreder

Sted/ kommune: Grimstad, Grimstad kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Forhandlingsprotokoll, regnskapsbøker

Mengde arkiv (hm): 0,06

Plassering av arkiv: AAKs, DA-1301 Grimstad barnehjem, Arkivskaper: PA-2105 Jørgen Bang

Kommentar/historikk: Barnehjemmet holdt til i øverste etasje i Bangs murgård, bygget som senere har vært "gamlebygget" på Sørlandet Tekniske Fagskole (tidl. Tønnevolds legatskole) i Grimstad. "I 1870 skjænkede Bang og Hustru Byen et Legat paa 12 000 kroner til et Barnehjem der har Lokaler i øverste Etage af det af Ham byggede Hus, opført paa den Tomt paa hans Ejendom Skregrøm, der oprindeligt var bestemt til Plads for den af ham i sin Tid indkjøbte gamle Grimstad Kirke. Bang er fremdeles Sjælen i denne Institution..." (Crawford, Jens PH., *Grimstad næringsliv i ældre og nyere tid i tekst og billeder*, Kristiania, 1902)

Hisøy barnehjem

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1876 - ? (i 1965 står som nedlagt)

Eier/driver: Hisøy Indremisjon

Sted/ kommune: Hisøy, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Protokoll over pleiebarn, rapporter (1914-1963)

Mengde arkiv (hm): 0,10

Plassering av arkiv: AAKs, KA0922_1969, Hisøy kommune. 19.1.1; og AAKs, KA0906-IV, Arendal kommune, boks 418. Foto av barnehjemmet: AAKs, Stedsbilder, 1156 Hisøybilder, bilde nr 493 "Hisø barnehjem".

Kommentar/historikk: Antall barn des. 1922: 11

Lillesand sanitetsforenings hjem for tuberkulose-truede barn

Type institusjon: hjem for tuberkulose-truede barn

Drift i perioden: ? - ?

Eier/driver: Lillesand Sanitetsforening

Sted/kommune: Lillesand, Lillesand kommune

Finnes arkiv? Ja, materiale i annet arkiv

Type arkiv: saksarkiv

Mengde arkiv (hm): ukjent

Plassering av arkiv: Statsarkivet i Oslo, arkiv: L0003 Saklister B-saker, D-Saksarkiv ordnet etter organets hovedsystem

Kommentar/historikk:

Mindalen barnehjem

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: ca. 1920 – 1950-årene

Eier/driver: Risør Sanitetsforening

Sted/ kommune: Risør, Risør kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk:

Ble opprettet som hjem for tuberkulosetruede barn ca. 1920, og ble senere barnehjem med utdanning. Avviklet i 1950-årene. Muntlig beretning forteller at det på et tidspunkt eller lengre periode var en bestyrerinne samt to piker som fikk kost og losji, og undervisning av stadslegen. De tok eksamen som barnepleiere. Det var også en gårdsbestyrer, to kuer og én hest.

Risør barnehjem

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1917 - 1969

Eier/driver: Risør Hvitebåndsforening

Sted/ kommune: Risør, Risør kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Klientmapper, foreningsarkiv, styrets møtebøker, regnskap

Mengde arkiv (hm): 0,20

Plassering av arkiv: AAKs, Risør barnehjem, klientmapper (fødselsår: 1938-1959). Også foreningsarkiv: PA-1227, A10/95, Hvitebåndforeningen i Risør, 1915-1969.

Kommentar/historikk: Antall barn i 1917: 7, antall barn i 1922: ca. 14, antall barn i 1967: 8. Arkivet til Hvitebåndforeningen i Risør består hovedsakelig av styreprotokoller og regnskap kun sporadisk inneholder informasjon om barna, årsberetninger i protokollene er ofte mer informative.

Under krigen ble barnehjemmet evakuert og holdt til på Røynelands gård på Bråtene.

Torbjørnsbu gård

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1950-tallet

Eier/driver:

Sted/ kommune: Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk:

Åmli barneheim

Type institusjon: Barnehjem

Drift i perioden: 1927 - 1928 (?)

Eier/driver: Åmli kommune

Sted/ kommune: Åmli, Åmli kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Møtebok

Mengde arkiv (hm): 0,06

Plassering av arkiv: AAks, Åmli kommunearkiv, 9.1.4

Kommentar/historikk: Møteboken fra barnehjemmet inneholder kun 5 skrevne sider og omhandler utredning av spørsmålet om et barnhjem i Åmli. Usikkert om barnehjemmet har vært i drift.

Barnevernsinstitusjoner

Aleris Ungplan region sør

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – i drift i dag

Eier/driver: Privat

Sted/kommune: Havnegaten 2, 4836 Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Arkiv antas å befinne seg på institusjonen

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv: Arkiv antas å befinne seg på institusjonen

Kommentar/historikk: Pr. 2006: to avdelinger og flere familiehjem i Aust-Agder. I 2004 oppgis tre avdelinger og ett familiehjem i tillegg til hovedavdelingen. Avdelingene: Øygarden (ikke i drift høsten 2004), Skare (nytt tiltak høst 2004) og Grefstadvika (opphørt våren 2004). I 2005 står Ungplan oppført med fire avdelinger, og ett familiehjem i Risør som lå under Ungplan Telemark. Avdelingene var: Ungplan Øygarden (ikke i bruk hele året), Ungplan Skare (ikke i bruk hele året), Ungplan Kloppene (leilighet med tilsyn) og Reddal (ikke i bruk hele året).

Aust-Agder Ungdomssenter (tidl. Kloppene ungdomsinstitusjon)

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? - i drift i dag

Eier/driver: overdratt til Staten f.o.m. 1. januar 2004, tidl.: Aust-Agder fylkeskommune

Sted/ kommune: Stoa, Pb. 7688 Stoa, 4857 Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: klientarkiv, personalarkiv

Mengde arkiv (hm): 2,20

Plassering av arkiv: AAKs, Personal- og klientarkiv fra Aust-Agder Ungdomssenter, 1990-1995, samt KA0900-614a AA-Fylke Fylkesbarnevernet, Klientarkiv, 1960-1989. I tillegg vil det nok være arkivmateriale på institusjonen.

Kommentar/historikk: En institusjon i Arendal, pt. tre akutt plasser.

Bvi Aktiv Kroken

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? - 2004

Eier/driver:

Sted/ kommune:

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Ungdom fylte 18 høsten 2004. Tiltaket ble underkjent av BUF-etat høsten 2004.

Eikhaugen

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – i drift i dag

Eier/driver: overdratt til Staten f.o.m. 1. januar 2004, tidl.: Aust-Agder fylkeskommune

Sted/ kommune: Nyli, Nygårdsveien 49B, 4844 Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Arkivet antas å være på institusjonen

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Har også to avdelinger på Hisøy, Eikhaugen avd. Hisøy 1 og avd. Hisøy 2. Avdeling Eikhaugen avd. Hisøy 2 er ikke i drift hele året. I 2004 står Eikhaugen oppført med kun én avdeling på Hisøy.

Eliniakollektivet

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? - 2004

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Gjerstad og Tvedestrand kommuner

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Bestod av to avdelinger, én i Gjerstad og én i Tvedestrand. Begge tiltak i Aust-Agder ble lagt ned i løpet av sommeren 2004.

Interaktivt barnevern

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? - 2005

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune:

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Interaktivt barnevern ble lagt ned høsten 2005.

LillesandProsjektet

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – 2005/2006 (?)

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Lillesand, Lillesand kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Det opplyses i Fylkesmannens årsrapport at systemrevisjon av institusjonen var Fylkesmannen i Vest-Agders ansvar. I 2004 står institusjonen oppført med seks avdelinger: Birkeland, Høvåg, Bygland (lagt ned da ungdom flyttet vinteren 2004), Vatnestraum leilighet (mottaksinstitusjon, ikke i drift hele året), Vatnestraum hytte (mottaksinstitusjon, ikke i drift hele året) og Evje (mottaksinstitusjon, ikke i drift hele året). I 2005 står institusjonen oppført med fem avdelinger: Birkeland (ikke i bruk hele året), Høvåg, Vatnestraum leilighet (ikke i bruk hele året), Evje/Nordheim (besluttet nedlagt, men tatt i bruk desember 2005), avd. Homborsund (ikke i bruk hele året).

M/S Torungen

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – i drift i dag

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Birkenlund, 4859 Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Antas at arkiv finnes på institusjonen

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv: Antas at arkiv finnes på institusjonen

Kommentar/historikk: Pr. 2006: tre avdelinger i Aust-Agder. I 2004 står institusjonen oppført med fire avdelinger i tillegg til hovedavdelingen: Solhaven, Solborg, Sætra (beboer knyttet til annen institusjon høst 2004) og Solvang (ikke i drift høsten 2004). I 2005 står institusjonen oppført med de fire samme avdelingene. Solborg og Sætra var ikke i bruk hele året.

Nes Ungdomshjem

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – i drift i dag

Eier/driver: overdratt til Staten f.o.m. 1. januar 2004, tidl.: Aust-Agder fylkeskommune

Sted/ kommune: Nesgrenda, 4900 Tvedestrand, Tvedestrand kommune

Finnes arkiv? Antas at arkiv finnes på institusjonen

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv: Antas at arkiv finnes på institusjonen

Kommentar/historikk: Pr. 2006: Én hovedinstitusjon og tre en-til-en-tiltak, samt flere hybler i Aust-Agder. I 2004 står institusjonen ført opp med tre avdelinger i tillegg til hovedavdelingen: Nes avd. Arendal, Nes Gjerstad og Nes Laget. Nes Gjerstad var bare i drift deler av året da ungdom satt i fengsel. I 2005 har institusjonen fire avdelinger i tillegg til avdeling hovedhuset: Nes avd. Arendal (ikke i bruk hele året), Nes avd. Risør (ikke i bruk hele året), Nes avd. Laget/Strømmen (institusjonen flyttet i løpet av året), Nes avd. Goderstad (ikke i bruk hele året).

Stiftelsen Nordstrand

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – nedlagt første halvdel av 2005

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune:

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk:

Sundet

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: 1950-årene, ? – 1970-årene (to perioder)

Eier/driver: Privat, Meta Hansen, senere mor og datter Sivesin

Sted/ kommune: Risør, Risør kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Institusjonen ble drevet som barnevernsinstitusjon av Meta Hansen på 1950-tallet. Senere og frem til 1970-tallet ble institusjonen drevet av mor og datter Svinesind som en privat forpleining for bedrestilte åndssvake.

Team Åmli

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – 2005/2006 (?)

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Åmli, Åmli kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Hadde i 2004 også et lokalkontor i Vrådal, Telemark. Ser ut til å ha blitt lagt ned i 2005 eller 2006. I 2005 står Team Åmli oppført med to avdelinger: Avd. Lunden, og avd. Gjermundsnes. I Fylkesmannens oversikt over barnevernsinstitusjoner fra pr. 14.12.2006 er ikke institusjonen nevnt.

Tiltaksgruppen

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – i drift i dag

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Østerlid, 4824 Bjorbekk, Arendal kommune

Finnes arkiv? Antas at arkiv finnes på institusjonen

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv: Antas at arkiv finnes på institusjonen

Kommentar/historikk: Pr. 2006 har Tiltaksgruppen to avdelinger. I 2004 står tiltaksgruppen oppført med en avdeling på Birkenlund, et tiltak i Risør, et bofellesskap på Lundaas samt tre familiehjem. I 2005 står institusjonen oppført med tre avdelinger: Tiltaksgruppen avd. Lundaas, Tiltaksgruppen avd. Birkenlund og Tiltaksgruppen avd. Risør (ikke i bruk hele året).

TUA (Tiltak for ungdom, Agder)

Type institusjon: Barnevernsinstitusjon

Drift i perioden: ? – i drift i dag

Eier/driver: Privat

Sted/ kommune: Markensgt. 2A, 4610 Kristiansand

Finnes arkiv? Antas at arkiv finnes på institusjonen

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv: Antas at arkiv finnes på institusjonen

Kommentar/historikk: Tiltaket drives fra Kristiansand, men har pr. des. 2006 to tiltak i Aust-Agder.

Fødehjem

Arendal fødehjem

Type institusjon: fødehjem

Drift i perioden: ? - ?

Eier/driver: ukjent

Sted/kommune: Arendal, Arendal kommune

Finnes arkiv? Ja, arkivmateriale i annet arkiv

Type arkiv: saksarkiv

Mengde arkiv (hm): ukjent

Plassering av arkiv: Statsarkivet i Oslo (SAO), arkiv: L0003 Saklister B-saker, D-Saksarkiv ordnet etter organets hovedsystem.

Kommentar/historikk: Ukjent driftsperiode. Arkivmaterialet i SAO dekker årene 1946-1947.

Eydehavn fødehjem

Type institusjon: Fødehjem

Drift i perioden: 1945 - ? (var fortsatt i drift i 1961)

Eier/driver: Jordmor Gudrun Nordgaards privatklinikk

Sted/ kommune: Eydehavn, Arendal kommune

Finnes arkiv? Vet ikke

Type arkiv:

Mengde arkiv (hm):

Plassering av arkiv:

Kommentar/historikk: Fødehjemmet tok i mot fødende fra hele landet. Det finnes også oppføringer i vergerådsprotokoller fra Arendal kommune som viser at små barn har blitt plassert på fødehjemmet for en tid før evt. barnehjems plass. Alt i alt hjalp fru Nordgaard 2000 barn til verden. Det største antallet barn var i 1952 med 192 barn.

Tvedestrand fødehjem

Type institusjon: fødehjem

Drift i perioden: ? - ?

Eier/driver: ukjent

Sted/ kommune: Tvedestrand, Tvedestrand kommune

Finnes arkiv? Ja, arkivmateriale finnes i annet arkiv

Type arkiv: saksarkiv

Mengde arkiv (hm): ukjent

Plassering av arkiv: Statsarkivet i Oslo (SAO), arkiv: L0003 Saklister B-saker, D-Saksarkiv ordnet etter organets hovedsystem.

Kommentar/historikk: Driftsperiode ukjent. Arkivmaterialet i SAO er opplyst å dekke perioden "1953 –".

Spesialskoler

Landvik spesialskole

Type institusjon: Spesialskole (uten internat)

Drift i perioden: 1965 – 1978

Eier/driver: Staten

Sted/ kommune: Molland, Grimstad kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Møtebøker, kopibøker, journaler, saksarkiv, elevmapper, personalmapper, eiendomsforvaltning/inventar og regnskap.

Mengde arkiv (hm): 2,45

Plassering av arkiv: SAK, 1122-0007, Landvik spesialskole/Molland skole, 1955-1978

Kommentar/historikk: Landvik spesialskole ble etablert som statlig skole (uten internat) i 1965, og skiftet navn til Molland skole i 1976. Fra høsten 1978 ble skolen interkommunal og skiftet navn til Langemyr skole.

Lunde skole (Lunde offentlige skole for evneveike)

Type institusjon: Spesialskole

Drift i perioden: 1936 – 1995 (1992?)

Eier/driver: Staten

Sted/kommune: Tvedestrand kommune

Finnes arkiv? Ja

Type arkiv: Protokoller (elevprotokoller, brevjournaler, elev- og personalsaker, tilsyn, dagbøker), saksarkiv, elevmapper og personalmapper.

Mengde arkiv (hm): 4,25

Plassering av arkiv: SAK, Lunde skole, 1947-1992

Kommentar/historikk: Iflg. tidligere rektor på Lunde skole er mappene for elevene som har nr. 1-136 i elevprotokollen makulert i henhold til rundskriv fra departementet om at elevmappene skulle makuleres etter 10 år. For disse elevene finnes derfor bare de opplysningene som står i elevprotokollen. Lunde skole ble opprettet som privat spesialskole i 1936 av Martha Sørensen i hennes barndomshjem på Krokvåg i Dypvåg. Eiendommen ble i

1947 skjøttet over til Staten, som drev skolen videre fra 1948 til nedleggelsen 01.01.1995 (1992?).

Kilder

Bøker/artikler

- *50-aars beretning for Barbu Børnehjem 1875-1925*
- Ball, Helga Lid, *Gudrun Nordgaard og Eydehavn fødehjem*, Eydehavnportalen: <http://www.aaks.no/Eydehavn/samfunnet/helse/fodehjem>
- Crawford, Jens PH., *Grimstad næringsliv i ældre og nyere tid i tekst og billeder*, Kristiania, 1902
- G. Wiesener, *Norges barneforsorg*, Kristiania, 1924
- *Gammelt og nytt fra Barbu*, av Johan Werner Oftedal v. Sven Oftedal, AS Arendals bogtrykkeri, 1930
- Mykland, Liv og Kjell-Olav Masdalen, *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap. Kommunene*, Universitetsforlaget AS, Oslo, 1987
- *Nyli gård. Et hjem i samfunnets tjeneste gjennom 50 år 1928-1978*, Arendal, 1978
- *Tvedestrand gjennom 150 år 1836-1986*. Jubileumsbok, utgitt av Historielaget fofo Dypvåg, Holt og Tvedestrand, 1986
- *Aarsberetning for 1928, Arendals guttehjem*

Arkiver

- Amtmannen i Nedenes/Fylkesmannen i Aust-Agder, arkiv ved SAK (Arkivskaper: 1271-0003/Fylkesmannen i Aust-Agder)
- Kommunale og private arkiver ved AAKs, spesielt arkiver etter vergeråd, forsorgsvesen, barnevern og bidragsfogd. Se ellers henvisninger i katalogteksten.

Andre

- Bufetat, www.bufetat.no
- *Felleskatalogen for arkivverket*, elektronisk på www.arkivverket.no
- Fylkesmannen i Aust-Agder, www.fylkesmannen.no, (bl.a. årsrapporter for tilsyn med barnevernsektoren)
- Muntlige kilder, div. personer både hos AAKs, SAK og Fylkesmannen